

Ships that pass in the night

De geschiedenis van de HOOP ex-DIANA is voor Marhisdata nog een betrekkelijk mysterie. Scheepstype, afmetingen en tonnage zijn bekend, evenals de Nederlandse kapitein Jan Jansen Drok uit Farmsum, die op 19 februari 1817 in Rotterdam eigenaar werd van deze buitenslands gebouwde brik. Zijn verkoper John Harlof zat in Riga; was hij ook de feitelijke eigenaar? Vermoedelijk wel, mogelijk overgekomen uit Engeland om een handelshuis op te zetten, en voer de DIANA onder Russische vlag.

Voor zover valt na te gaan was kapt. Drok de eerste Groninger eigenaar van een brik. Het was in die jaren dan ook een á-typische aankoop van een Veendammer kapitein die op 5 juni 1808 met Maria Magdalena Diephuis uit Farmsum was getrouwd (die op 5 januari 1810 reeds overleed), waardoor de brik Farmsum als thuishaven kreeg.

De enige Nederlandse zeebrief, het paspoort van een schip, dateert van 11 maart 1817. Marhisdata heeft in 1817-1818 enkele zeetijdingen in haar Maritieme Kronieken opgenomen. Dat Drok zijn schip vooral voor de vaart op de Oostzee inzette blijkt uit de Rotterdamsche Courant en uit passages van Elseneur, welke zijn ontleend aan het Sonttol Register (ST) waarin o.m. de afgedragen tolgelden zijn opgetekend. Het volgende staatje toont enkele reizen van de brik HOOP onder kapt. Drok aan:

Bron datum	Van	Naar	Te	Op
RC 190317	Rotterdam	Oostzee		18.03.1817
ST 270317	Amsterdam	Oostzee	Elseneur	27.03.1817
ST 270517	Riga	Dordrecht	Elseneur	27.05.1817
ST 200717	Rotterdam	Riga	Elseneur	20.07.1817
ST 151117	Petersburg	Rotterdam	Elseneur	15.11.1817
RC 251117	Petersburg	Rotterdam		22.11.1817
RC 190318	Rotterdam	Elseneur / Riga		19.03.1818
ST 230418	Rotterdam	Helsingør	Elseneur	23.04.1818
RC 241118	Petersburg		Rotterdam	22.11.1818

Kapt. Drok heeft met zijn HOOP ook een reis naar Curaçao en Cuba gemaakt, hetgeen blijkt uit onderstaand bericht in de Rotterdamsche Courant van 25 juni 1818. Dat zijn ervaringen in de West niet onverdeeld gunstig zijn uitgevallen moge duidelijk zijn.

RC 250618

Rotterdam, 24 juni. Kapitein A. Thomsen, voerende het schooner-brikschip AURORA, den 12 mei van Havanna vertrokken en den 22 dezer te Helvoetsluis gearriveerd, rapporteert dat hij den 9 der lopende maand, op 42°11' noorderbreedte en 33°36' westerlengte van Greenwich, heeft gepraaid de Engelse brik WELLINGTON OF CORK, komende van Amerika en naar Engeland gedestineerd, welke enige dagen te voren door een klein vaartuig was gejaagd, hetgeen echter, na bespeurd te hebben dat voornoemd schip sterk bemand was en er zich diverse officieren aan boord bevonden, dadelijk afhield.

Voorts rapporteert dezelve, dat er te Havana een Hollandse brik, 't huis behorende te Groningen, was gearriveerd, welke, van Curaçao komende, gedurende de overtocht door een Cartageense (opm: uit Cartagena, Colombia) kaper van deszelfs victualie, touwwerk, zeildoek, enz. was beroofd, zo mede de passagiers en equipage van hunne klederen en contanten.

(opm: die Hollandse brik was de HOOP van kapt. Jan Jansen Drok uit Farmsum, in 1818 de enige Groninger brik)

Op 22 november 1818 arriveerde de HOOP vanuit Petersburg in Rotterdam. Vermoedelijk is de brik na lossing snel weer naar de Oostzee vertrokken om aan een koper opgeleverd te worden. Reeds op 7 januari 1819 werd de zeebrief via het Ministerie van Buitenlandse Zaken in Den Haag terugbezorgd wegens 'verkoop van het schip', met daarbij de toevoeging 'genoemde bodem zal voortaan onder Russische vlag navigeren'. Op 11 januari 1819 werd de zeebrief door de Minister van Staat geroyeerd. Vermoedelijk heeft kapt. Jan Jansen Drok in Rusland een nieuwe werkkring gevonden; we zien hem in Farmsum of op de Nederlandse vloot niet terug

Over de voorgeschiedenis als DIANA is niets teruggevonden. Was dit dezelfde brik DIANA die volgens de Dordrechtsche Courant van 8 oktober onder kapitein Sharp op 3 oktober bij Brielle was verongelukt? Het lijkt waarschijnlijk, omdat het wel erg toevallig zou zijn wanneer twee brikken met de naam DIANA binnen een zo kort tijdsbestek in de buurt van Rotterdam zouden zijn geweest. Maar zeker weten doen we het niet. In het rode Register of Shipping van de Engelse assuradeuren (die vooral Engelse schepen groter dan 100 ton bevatten) wordt het schip niet genoemd. Misschien was kapitein Sharp een Engelsman, varende op een Russisch schip, zoals er in die jaren ook Engelse kapiteins op de Nederlandse vloot voeren.

Drie dagen na de stranding rapporteerde Brielle dat het tuig geborgen, maar dat het schip geheel weg was. Er zijn legio voorbeelden dat een dergelijk bericht prematuur was en een 'wrak' een tweede leven kreeg. Elke gedachte aan de DIANA is speculatie:

Misschien heeft kapitein Sharp, nadat de DIANA was geborgen, onmiddellijk Riga verwittigd. In dat geval moet Harlof zeer snel hebben gehandeld en reeds op 18 oktober een volmacht tot verkoop hebben afgegeven aan Groen Hahn & Co in Riga. Dit was mogelijk een lokale handelsfirma die een zakelijke relatie onderhield met Anthony van Hoboken, gereputeerd koopman in Rotterdam, aan wie de volmacht werd doorgepresenteerd. De laatste schakelde Fredrik van Dam in als makelaar, die in Drok de koper vond, zie onderstaande Koopbrief. De overeengekomen prijs van 7.300 gulden lijkt echter rijkelijk hoog, tenzij Van Hoboken het schip nog had laten herstellen (op kosten van de verkoper en/of een assuradeur) alvorens tot verkoop over te gaan.

Koopbrief

Op heden den 19 February 1817 is ten overstaan van den ondergetekende Fredrik van Dam, Makelaar binnen deze Stad Rotterdam, gesloten het volgende Koop en Verkoop Contract tussen den Heer Anthony van Hoboken, Koopman binnen deze Stad, behoorlijk gepatenteerd in zijn na te melden qualiteit, Jan Jansen Drok, Scheepskapitein wonende te Farmsum, Provincie Groningen, te weten den Heer Anthony van Hoboken voornoemd, verkoopt ingevolge volmagt van John Harlof op de Heren Groen Kater & Co te Riga, gepasseerd den 18 October 1816, door deze overgedragen op den voornoemden Heer

Anthony van Hoboken alhier in dato den 31 December 1816, zijnde deze volmagt op heden behoorlijk geregistreerd en geviseerd voor zegel, aan de voorgenoemde Scheepkapitein Jan Jansen Drok het aan hem bekende Brikschip DIANA, thans liggende binnen deze Stad, zijnde volgens meetbrief uitgegeven door de Administratie der Convoyen en Diensten binnen deze Stad in dato den 24 January dezès jaars

Lang 23,80 meter of 75 voeten 9 9/12 duimen, Breed 6,40 meter of 20 voeten 4 7/12 duimen, Diep 3,60 meter of 11 voeten 5 1/12 duimen,

zijnde alzo groot 91 lasten van 2 tonnen en ladende omtrent 100 roggelasten met alle deszelfs Rondhout, staand en lopend Want, Ankers, Touwen, Zeilen en verdere Scheeps Gereedschappen, om en voor een som van 7300 Guldens Holl. Courant, zullende de Courtage van de Verkoop, het regt van Registratie zegels van dit Transport, en alle andere Kosten op deze Verkoop vallende door de Verkoper en de Koper elk voor de helft moeten betaald en gedragen worden.

Welke somma van 7300 Guldens de Verkoper bij dezen erkend bereids ontvangen te hebben quiterende daarvoor de voorschreven Koper en verklarende het meergemelde Brikschip DIANA in volle en vrije eigendom aan hem te cederen en over te dragen belovende in zijne meergemelde qualiteit hetzelve te zullen vrijwaren als recht is op alle Havenen, Wateren, Steden, Stromen en Rivieren al waar hetzelve zal komen te arriveren, onder verband der persoon en goederen van den voornoemde John Harlof. De Koper verklaart het Schip voortaan te zullen noemen de HOOP.

Ter bevestiging van dit Koop en Verkoopcontract hebben de Verkoper en de Koper hetzelve nevens mij getekend.

Aldus gepasseerd en getekend in duplo ten Kantore en ten dage als in het hoofd dezès.

(was getekend) F. van Dam

als Verkoper: makelaar

A. van Hoboken qq

als Koper:

Jan Jansen Drok

(onderstaand)

Geregistreerd te Rotterdam den 20 February 1817

Ontvangen 182 Guldens en 50½ Cents / was getekend Verster.

Bovenstaande aan ons geëxhibeerd door den Heer Jan Jansen Drok en geregistreerd te Appingedam, 1 maart 1817.

De Griffier

Bronnen:

Gron. Archieven Toegang nummer 143, inventarisnr. 265

N.A. Den Haag, toegang nummer 2.08.01.07, inventarisnr. 49 en 116

www.allegroningers.nl

ST = Sonttol Register sonttolonline@tresoar.nl

DC = Dordrechtsche Courant

RC = Rotterdamsche Courant

Rotterdam, augustus 2015

Ger Mulder